

Kommunstyrelserna i kommunerna i landskapet Åland
Kommunala centralvalnämnderna i landskapet Åland

EUROPAPARLAMENTSVALET 2009: de allmänna förhandsröstningsställena m.m.

Europaparlamentsvalet förrättas söndagen den 7 juni 2009. Förhandsröstningsperioden i hemlandet är den 27.5-2.6.2009. Med stöd av 48 § 2 mom. i vallagen (714/1998) förrättas förhandsröstnings dock inte på pingstdagen, dvs. söndagen den 31 maj.

Förhandsröstningsperioden utomlands är den 27-30.5.2009 och på finska fartyg kan förhandsröstningen inledas redan den 20 maj 2009.

1. Förhandsröstningsställena och röstningsställena på valdagen

Enligt 14 § 3 mom. i grundlagen är kommunen skyldig att se till att väljarna har tillräckliga möjligheter att rösta vid förhandsröstningen eller på valdagen i kommunen.

Enligt 9 § i vallagen ska det finnas åtminstone ett förhandsröstningsställe i varje kommun om inte något annat följer av särskilda skäl. På grund av de särskilda omständigheterna i landskapet Åland hade Geta, Lumparland och Saltvik inget förhandsröstningsställe vid riksdagsvalet 2007. Om någon kommun anser att det inte är nödvändigt att inrätta ett allmänt förhandsröstningsställe för detta val, bör den ändå sörja för att röstberättigade i kommunen har tillräckliga möjligheter att rösta på förhand på förhandsröstningsställena i andra kommuner.

1.1 Bestämmande av de allmänna förhandsröstningsställena i kommunen

En kommun i landskapet Åland kan ordna förhandsröstningen antingen i sina egna ämbetsverk (t.ex. kommunalhuset, biblioteken, skolor, samservicecentraler) eller andra lokaler den själv ordnat för detta ändamål eller genom att skaffa lokalerna av en annan tillförlitlig instans, t.ex. Posten Ålands postkontor i kommunen. Vid bestämmandet av de allmänna förhandsröstningsställena bör uppmärksamhet fästas vid följande omständigheter.

Det måste finnas tillräckligt många förhandsröstningsställen

Kommunen måste absolut se till att det i kommunen finns tillräckligt många allmänna förhandsröstningsställen i förhållande till antalet röstberättigade invånare i kommunen så att väljarna kan rösta på förhand utan något större besvär och utan att det skulle ta en onödigt lång tid.

Var bör förhandsröstningsstället ligga?

Förhandsröstningsstället bör vara en plats som är lätt att hitta och som väljarna gärna kommer till. Förhandsröstningen kan ordnas t.ex. på en sådan plats som medborgarna också annars ofta besöker. Det ska dock ses till att också de som bor utanför tätorten har tillräckliga möjligheter att rösta. Förhandsröstningsstället bör dessutom vara så neutralt som möjligt beträffande ideologiska och ekonomiska sammankopplingar att en så stor del som möjligt av väljarna gärna kommer till platsen.

I de senaste valen har man fått bra erfarenhet av bl.a.

- postkontor,
- bibliotek,
- olika affärs- och köpcentrum,
- kommunhus och andra kommunala ämbetsverk,
- olika läroverk,
- kommunala servicecentrum och
- samservicecentrum samt
- ambulerande röstningsställen, dvs. röstningsbussar och förbindelsefartyg eller motsvarande.

Förhandsröstningsställets lokaler och belägenhet ska vara sådana att de lämpar sig för förhandsröstning också när det gäller ordningen på röstningsstället. I 56 § i vallagen föreskrivs om ordningen på förhandsröstningsställena och i samband med detta om det s.k. förbudet mot valreklam. Av praktiska skäl kan förbudet mot valreklam på vissa förhandsröstningsställen gälla ett mer begränsat område än på röstningsstället på valdagen inom röstningsområdet. Om förhandsröstningsstället finns t.ex. i ett köpcentrum ska kommunens centralvalnämnd vid behov på förhand kontakta köpcentrets ledning för att säkerställa att förhandsröstningen på ett behörigt sätt beaktas i centrets övriga verksamhet. I fråga om omfattningen av förbudet mot valreklam kan det i detta fall anses som minimikrav att valkampanjer och valreklam inte får synas till eller höras på förhandsröstningsstället eller vid ytterdörren till förhandsröstningsstället.

Tillräckligt med utrymme och valförrättare

Förhandsröstningsstället bör vara tillräckligt stort så att röstningen kan förrättas smidigt och tillförlitligt, dvs. med bevarande av valhemligheten, valfriheten och valfriheten. I utrymmet ska kunna placeras ett tillräckligt antal punkter för kontroll av väljarens identitet, givande av röstsedeln och för mottagning av röstningen. Utrymmet ska vara dimensionerat och ordnat så att rusning och köer i den mån det är möjligt kan undvikas. I praktiken betyder detta att det ska finnas tillräckligt med personal och att förhandsröstningen ordnas i ett tillräckligt stort utrymme så att röstningen ur väljarens synpunkt går så snabbt och smidigt som möjligt.

Brandsäkerheten

Förhandsröstningsstället ska placeras i byggnaden så att utrymningsvägar hålls oblockerade. Skyltarna för utrymningsvägar får inte täckas. Det är skäl att vid behov på förhand säkerställa hos den regionala räddningsmyndigheten att arrangemangen har skötts korrekt.

Använd helst samma förhandsröstningsställen från val till val

Förhandsröstningen bör i mån av möjlighet ordnas på samma ställe från val till val, eftersom väljarna på detta sätt lättare vet och kommer ihåg var de kan rösta på förhand. Man kan gärna öka antalet röstningsställen, men att sluta använda ett visst ställe eller flytta stället eller ändra på öppettiderna kan orsaka ovisshet bland väljarna.

Effektiv informering

Kommunen ska aktivt informera kommuninvånarna om var kommunens förhandsröstningsställen ligger och när de är öppna för röstning. I praktiken kan denna information ges med hjälp av kungörelser, utomhusreklam, tidningsannonser, tidningsartiklar, informationsbrev som skickas till hushållen, på kommunens webbplats osv. Till lokala medier bör skickas en förteckning över förhandsröstningsställena och deras öppettider. På samma sätt som tidigare kommer det att skrivas ut en förteckning över de allmänna förhandsröstningsställena i kommunerna ur registret över röstningsställen. Till det meddelandekort som sänds till var och en väljare bifogas en förteckning över de allmänna förhandsröstningsställena som finns inom väljarens valkrets. Vägen till röstningsstället ska märkas tydligt, t.ex. med vägvisare och skyltar.

Funktionshindrades möjligheter att rösta

Uppmärksamhet bör fästas vid att funktionshindrade och på annat sätt rörelsehindrade har goda möjligheter att rösta på förhand. I mån av möjlighet bör parkeringsplats för funktionshindrades fortskaffningsmedel reserveras i omedelbar närhet av röstningsstället och hjälp ordnas för funktionshindrade både på röstningsstället och utanför det. Eventuella trösklar och trappor på röstningsstället ska t.ex. förses med ramp så att de som använder eldriven rullstol eller rollator kommer till röstningsplatsen utan svårigheter. Med tanke på rullstolsbundna bör det dessutom finnas ett röstningsbås i vilket man ryms med rullstol eller ett fristående skrivunderlägg med skärm så att väljaren kan fylla i sin röstsedel i skydd för andras blickar.

På vilket sätt kan man i praktiken ordna förhandsröstningen i ett ambulerande förhandsröstningsställe?

Förhandsröstningen i ett ambulerande förhandsröstningsställe kan ordnas bl.a. på följande sätt: i en buss eller motsvarande ordnas ett röstningsutrymme, den dagliga rutten och tidtabellen planeras, det informeras aktivt om var och när bussen stannar och efter detta genomförs planen och förrättas röstningen. Adressen till var och en plats där bussen stannar och de tider då den stannar ska registreras i registret över röstningsställen i valdatasystemet.

1.2 Postkontor som används vid förhandsröstningen

På samma sätt som vid tidigare val har justitieministeriet och Posten Åland ingått ett ramavtal om förhandsröstning på Posten Ålands postkontor vid Europaparlamentsvalet 2009. Avtalet och möjligheten att använda postkontor som förhandsröstningsställen gäller enbart de 9 kommuner i vilka det finns postens egna kontor. Antalet postkontor som ställs till förfogande som förhandsröstningsställen är sammanlagt 10.

Posten Åland har inga egna kontor i Eckerö, Geta, Hammarland, Lemland, Lumparland, Saltvik och Sunds kommuner. För dessa kommuner erbjuder Posten Åland två möjligheter: 1) väljarna i dessa kommuner kan använda postkontor i andra kommu-

ner mot en ersättning som kommunen betalar, eller 2) posten ordnar förhandsröstningen på de ombudsposter som finns i dessa kommuner.

Varje kommun bestämmer själv om den vill använda postkontor som förhandsröstningsställen eller om den ordnar förhandsröstningen på något annat sätt, t.ex. i sina egna ämbetsverk. Posten Ålands försäljningspersonal kommer att kontakta kommunerna i början av februari 2009.

1.3 Röstningsställena på valdagen

Enligt 8 § i vallagen är röstningsområde kommunen, om det inte är nödvändigt att dela in den i flera röstningsområden. Varje röstningsområde ska ha ett röstningsställe på valdagen vilket anges i beslut av kommunstyrelsen. En röstberättigad får rösta endast på röstningsstället inom det röstningsområde som har antecknats för honom eller henne i rösträttsregistret. Justitieministeriet rekommenderar att kommunerna när de fattar beslut om indelningen i röstningsområden och röstningsställena på valdagen i tillämpliga delar följer anvisningarna som gäller grunderna för bestämmandet av förhandsröstningsställena som presenteras ovan.

Meddelande av uppgifterna om röstningsställena på valdagen

Uppgifterna om röstningsställena på valdagen och centralvalnämndens kontaktuppgifter ska meddelas enligt anvisningarna i Befolkningsregistercentralens brev av den 14.1.2009, Dnr. 12/330/09, punkt B. ”Uppgifter om röstningsställe på valdagen och centralvalnämndens kontaktuppgifter som ska antecknas på meddelandekortet (meddelande om rösträtt)”. Brevet finns också på justitieministeriets valsidor under adress www.vaalit.fi/16839.htm.

1.4. Tidsplanen för bestämmande och meddelande av förhandsröstningsställena

Kommunstyrelsen ska fatta beslut om de allmänna förhandsröstningsställena och röstningsställena på valdagen i kommunen och se till att de har registrerats i registret över röstningsställen på det sätt som Befolkningsregistercentralen bestämmer senast fredagen den 13 mars 2009. Tidsplanen beror på att det till meddelandekortet, som postas till var och en röstberättigad, bifogas en förteckning över de förhandsröstningsställen som finns i väljarens valkrets samt deras adresser och öppettider.

Av kommunstyrelsens beslut ska framgå i fråga om varje allmänt förhandsröstningsställe i kommunen namnet, besöksadressen samt de dagar och de tider då förhandsröstningsstället är öppet samt namnet på och besöksadressen för röstningsstället på valdagen. Vart och ett förhandsröstningsställe ska ha ett beskrivande namn, t.ex. Sotunga kommunkansli, Kommungård i Hammarland, Jomala postkontor. Namnet kan inte vara t.ex. ”Postkontoret 22270”. Ett ambulerande förhandsröstningsställe kan heta t.ex. ”Röstningsbussen” och under namnet anges hållplatserna och när den stannar vid resp. hållplats.

Meddelande av uppgifterna om förhandsröstningsställena

Var och en kommun i landskapet Åland ska inom den utsatta tiden meddela uppgifterna om förhandsröstningsställena till Befolkningsregistercentralen. Detta görs genom att skicka kommunstyrelsens beslut om de allmänna förhandsröstningsställena till Befolkningsregistercentralen under adress Befolkningsregistercentralen, Arja Lo-

rentzen, PB 70, 00581 Helsingfors. Beslutet ska vara Befolkningsregistercentralen tillhanda senast fredagen den 13 mars 2009.

Praktiska åtgärder i kommunerna (tidsplan)

- 1) Befolkningsregistercentralen har i januari 2009 till kommunerna skickat närmare anvisningar om registrering av uppgifterna om röstningsställena i det register över röstningsställena som avses i vallagen.
- 2) Kommunen och Posten Åland ska senast fredagen den 27 februari 2009 ingå det eventuella avtalet om förhandsröstning i Posten Ålands postkontor.
- 3) Kommunstyrelsen ska fatta beslut om de allmänna förhandsröstningsställena och röstningsställena på valdagen i kommunen och se till att de har registrerats i registret över röstningsställena i valdatasystemet senast fredagen den 13 mars 2009.
- 4) De uppgifter som registrerats i röstningsställesystemet är slutgiltiga den 13 mars och kan inte längre ändras inför Europaparlamentsvalet 2009. Om kommunen upptäcker fel i uppgifterna efter detta datum ska korrigeringar meddelas till Befolkningsregistercentralen på det sätt den bestämmer.
- 5) Justitieministeriet rekommenderar att kommunala centralvalnämnden förordnar senast onsdagen den 29 april 2009 valförrättare till kommunens allmänna förhandsröstningsställena.
- 6) Förhandsröstningen vid Europaparlamentsvalet förrättas den 27.5-2.6.2009. Förhandsröstning förrättas inte på pingstdagen söndagen den 31 maj 2009.

2. Valurnorna

Centralvalnämnderna ska senast fredagen den 6 februari 2009 meddela

- antalet nya valurnor som behövs i kommunen och
- antalet extra och användbara valurnor som finns i kommunen.

Dessa uppgifter meddelas till Terttu Belgasem, per fax (09) 1606 7750 eller per e-post terttu.belgasem@om.fi.

På samma sätt som vid tidigare val tas extra valurnor i bruk så att kommunala centralvalnämnder som har användbara extra valurnor enligt justitieministeriets närmare anvisningar sänder dem till sådana kommunala centralvalnämnder som inte har tillräckligt många urnor. Justitieministeriet står för kostnaderna för transporten.

3. Utbildning, valanvisningar och valmaterial

Justitieministeriet ordnar ingen utbildning inför Europaparlamentsvalet. Vid behov ger den kommunala centralvalnämnden valförrättarna, valbestyrelserna och valnämnderna den utbildning och handledning de behöver för att klara av sina uppgifter

Justitieministeriet skickar valanvisningarna till kommunerna i mars 2009. Det egentliga valmaterialet distribueras till kommunerna i april 2009.

4. Valdatasystemet

Mariehamns stad kan använda valdatasystemet (VAT). Användningen av valdatasystemet är avgiftsfritt. På uppdrag av justitieministeriet skickar TietoEnator senare närmare upplysningar om detta. Behövliga VAT-anvisningarna (1, 5 och 7) sänds till centralvalnämnden efter den 16.3.2009.

5. Engångsersättningen till kommunerna för anordnandet av Europaparlamentsvalet

I enlighet med 188 § i vallagen betalar justitieministeriet som engångsersättning till kommunen ett belopp som ministeriet fastställer för varje kommuninvånare som har rösträtt i Europaparlamentsvalet. Ersättningens storlek kan fastställas först efter att statsbudgeten för nästa år har godkänts. Det kan nämnas att vid riksdagsvalet 2007 var ersättningen 1,8 euro per röstberättigad kommuninvånare som införts i rösträttsregistret, dock minst 2 100 euro. Ersättningen betalas till kommunerna i augusti-september 2009.

6. Tidsplan

Viktiga datum:

Februari 2009: Centralvalnämnden ska meddela behovet av valurnor senast den 6 februari 2009. Kommunen och Posten Åland ska komma överens om ordnandet av förhandsröstningen senast den 27 februari 2009.

Mars 2009: Kommunen ska meddela uppgifterna om de allmänna förhandsröstningsställena samt eventuella ändringar i uppgifterna om röstningsställena på valdagen och centralnämndens kontaktoppgifter till Befolkningsregistercentralen senast fredagen den 13 mars 2009. Valanvisningarna sänds till centralnämnderna den 16-23.3.2009.

April 2009: Uppgifterna i rösträttsregistret fastställs den 17 april 2009. Valhandlingarna sänds till centralnämnderna den 2-30.4.2009.

Maj 2009: Sammanställningen av kandidatlistorna för Europaparlamentsvalet fastställs torsdagen den 7 maj 2009 och uppgifterna i den offentliggörs på valsidorerna den 8 maj. Rösträttsregistret vinner laga kraft den 26 maj 2009 klockan 12. Anmälan till hemmaröstning ska lämnas in före den 26 maj 2009 klockan 16. Förhandsröstningen inleds i Finland och utomlands 27 maj 2009. Förhandsröstningen utomlands avslutas 30 maj 2009.

Juni 2009: Förhandsröstningen i Finland avslutas den 2 juni 2009. Valdagen är söndagen den 7 juni 2009.

7. Ytterligare information

Ytterligare information om valfrågor finns på justitieministeriets valsidor på www.vaalit.fi.

Vid justitieministeriet ges information av:

- valdirektör Arto Jääskeläinen, tfn (09) 1606 7572,
- konsultativ tjänsteman Jussi Aaltonen, tfn (09) 1606 7620,
- överinspektör Jukka Leino (särskilt VAT -frågor), tfn 010 36 64611,
- avdelningssekreterare Terttu Belgasem, tfn (09) 1606 7563.

Valdirektör Arto Jääskeläinen

Konsultativ tjänsteman Jussi Aaltonen

BILAGOR: 1) Vissa bestämda tider i Europaparlamentsvalet den 7 juni 2009 (skickas till alla kommuner.
2) Ramavtal mellan justitieministeriet och Posten Åland om förhandsröstning i postkontor vid Europaparlamentsvalet 2009.

FÖR KÄNNEDOM (brevet och bilaga 1):

Ålands landskapsregering
Sekreteraren för Ålands valkrets nämnd
Posten Åland Ab / Tina Hietanen-Rauttu
Befolkningsregistercentralen / Timo Korhonen
Finlands Kommunförbund / Heikki Harjula
TietoEnator Oyj / Olli Pitkänen
Itella (tidigare Posten Finland) Abp / Risto Puranen